Journal of Child, Literature and Language Education – JCLLE
http://dergipark.gov.tr/ceded
Article type: Research
Received date: 24.03.2021
Accept date: 02.06.2021
Doi no:

An Analysis in the Context of the Contribution of Children Literature Works to the Children's Art Education Process (Example of Leo Lionni)

Arzu ATILGAN*

Abstract. Children's literature works art stimuli that should be introduced to the child starting from the preschool period and that can move their learned experimental perceptions. These works can open the doors of an imaginary and artistic world to the child. These works can open the doors of an imaginary and artistic world to children. Children's literature works are multidimensional stimuli that can support the child in the context of art education. Children who encountered with the pictures in the artwork can abstract the stimuli in their memory, and make sense of life-related messages through literary texts and the power of painting. Purpose of the study is to be able to understand the contribution of illustrated children's literature works to the education outside of the school and to examine children's literature works which are apart from this purpose. To this end, Leo Lionni's works titled "A Busy Year", "Frederick", "Swimmy", "Pezzettino", "Biggest House in the World", "Greentail Mouse", "Alexander and the Wind Up Mouse" are examined by Prof. Dr. Sedat Sever's Children's Literature examining methods. Number has been evaluated in the context of the contribution of the work in art education. The obtained data were analyzed using the "descriptive analysis" method. As a result of the study, the obtained data indicates that the pictures in the examined works have aesthetic features and a structure that can arouse the desire to paint in children. It is thought that the visual stimuli and written texts in the work are of a quality that can support the child during art education.

Keywords: Children's Literature, art education, painting, Leo Lionni.

* Ankara University, Faculty of Education, Fine Arts Education, Ankara, Turkey, atilgan_arzu@hotmail.com

Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi - ÇEDED

http://dergipark.gov.tr/ceded Makale türü: Araştırma

Geliş tarihi: 24.03.2021 Kabul tarihi: 02.06.2021

Doi numarası:

Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuğun Sanat Eğitimi Sürecine Katkıları Bağlamında Bir İnceleme (Leo Lionni Örneği)

Arzu ATILGAN*

Öz. Çocuk edebiyatı yapıtları; okul öncesi dönemden başlayarak çocukla tanıştırılması gereken, çocuğun görsel algılarını devindirebilen sanatsal uyaranlardır. Bu yapıtlar çocuğa düşsel ve sanatsal bir dünyanın kapılarını açabilmektedir. Çocuk edebiyatı yapıtları çocuğu sanat eğitimi bağlamında da destekleyebilecek çok boyutlu uyaranlardır. Yapıttaki resimlerle tanışan çocuk belleğinde uyaranları soyutlaştırabilir, yaşama ilişkin iletileri yazınsal metinler ve resmin gücü yoluyla belleğinde anlamlandırabilir. Bu çalışmanın amacı; resimli çocuk edebiyatı yapıtlarını çocuğun sanat eğitimine katkıları bağlamında incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Leo Lionni'nin "Yoğun Bir Yıl", "Frederick", "Yüzyüz", "Pezzettino", "Dünyanın En Büyük Evi", "Yeşil Kuyruklu Fare", "Alexander ve Oyuncak Fare" adlı yapıtları Prof. Dr. Sedat Sever'in çocuk edebiyatı yapıtlarını inceleme ölçütleriyle incelenmiştir. Veriler; yapıtların çocuğun sanat eğitimine katkısı bağlamında değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler "betimsel çözümleme" yöntemiyle incelenmiştir. Çalışma sonucunda incelenen yapıtlardaki resimlerin estetik özellikler taşıdığı ve çocukta resim yapma isteği uyandırabilecek bir yapıda olduğuna ilişkin veriler elde edilmiştir. Yapıttaki görsel uyaranların ve kurgulanan yazınsal metinlerin çocuğu sanat eğitimi sürecinde destekleyebilecek bir nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Çocuk Edebiyatı, sanat eğitimi, resim, Leo Lionni.

* Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Ankara, Türkiye, atilgan_arzu@hotmail.com

1. Giriş

1.1. Sanat Eğitimi

Eğitim; çağlar boyunca insanoğlunun irdelediği, çok boyutlu bir düzlemle açıklamaya çalıştığı önemli olgulardan birisi olarak kabul edilmiştir. "Çağımızda eğitim, bilim ve sanatın işbirliğine dayandırılmalıdır. Sanatın da, bilimin de amacı; insana hizmet etmek ve yeniyi keşfetmektir" (Yolcu, 2018: 79).

San (1979:1)'a göre "sanat hem öğrenme sürecinin hem de gelişim sürecinin etkin bir yardımcısı olabilir. Çünkü sanat, duygu ve düşünce arasındaki karşılıklı ve iç içe geçmiş bağlantıyı vurgular." "Sanat yaşam tarzının bir ifadesidir" (Soykan, 2019:9). "Sanat, bir yaratıcı süreç olarak kişiyi özgür düşünmeye, özgür çalışmaya ve yaratmaya götürür" (Kırışoğlu, 2019:55). "Sanat insanın dünyayı tanıyıp değiştirebilmesi için gereklidir "(Fischer, 1990: 12). Read (2018: 26)'e göre "sanat bir bilgi türüdür ve sanat dünyası, insanlık için felsefe dünyası ya da bilim dünyası kadar değerli bir bilgi sistemidir." Bozkurt (2012:9)'a göre "sanat, insanın gerçekliği aşması, kendine özgü başka bir gerçeklik yaratmasıdır."

Okulöncesi dönemden itibaren çocuğun görsel algılarını devindirebilen bir eğitim süreci de başlamaktadır. Bu süreçte sanat eğitiminin önemi ön plana çıkmaktadır. Sanat eğitimi çocuğun yaşamını sanat olgusunun odağında şekillendirebilmesine olanak sağlamaktadır. "Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi bireylerin ruhsal gereksinmelerinin doyurulması, dengeli, çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası güdülür" (Artut, 2007: 115).

Özgür düşünebilme yetisi, estetik bakış açısı kazandırabilmek sanat eğitiminin amaçları arasında gösterilmektedir. Erinç (2013:34)'e göre "sanat eğitimi, çağdaş ve çağcıl insan anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi, insanı kendi değerleri içinde var etmeyi amaçlar." "Çağdaş sanat eğitimi, temelde sanatsal etkinlikler yoluyla bireylerin ve toplumun içinde yaşadıkları çevreye duyarlı olmalarını sağlamaya, çevresi ile yararlı bir etkileşim içine girebilmelerine, estetik ihtiyaçlarını karşılamaya, ürün ortaya koyabilme ve yorumlama güdülerini doyurmaya, yaşantılarını daha anlamlı hale getirebilmelerine imkân vermeye yönelik düşüncededir" (Buyurgan ve Buyurgan, 2020: 9). Yetkin (1968: 127)'e göre "gerçekçi bir eğitim ilim ve sanatın ayrılmaz işbirliğine dayanmalıdır."

Çocuğun gelişim sürecini verimli bir şekilde geçirebilmesi için nitelikli uyaranlara gereksinimi bulunmaktadır. "Sanat eğitimi çocuk ve gençlerin kültürü özümseme ve yorumlayabilmelerine, duygu ve düşüncelerini ifade edecek özgün anlatım biçimleri oluşturmalarına, durumlara ve olaylara bakış açıları geliştirebilmelerine katkıda bulunur" (Abacı, 2007: 8).

"…Birçok gözel bildirişim beyinde yalnızca bir izlenim oluşturmakta, biz bilincine varmadan izlenim olarak depolanmaktadır. Burada benzer izlenimlerin bellek imgeleri olarak derlendiği, doğuştan insanda bulunduğu varsayılan bir sınıflama, benzer şeyleri bir araya getirme yetisi ile, yeni edinilen her izlenim, bilgi ve bildirişimin, ilk izlenimlere değin izlerin, yani süper

işaretlerin altında toplandığı ileri sürülebilir" (San, 2017:54). Sanat eğitimi çocuğu düşünsel bir sürece ortak edebilmekte, çocuğa yaşama ilişkin iletileri görsel uyaranlar yoluyla aktarabilmektedir. "Sanat eğitiminin bir başka işlevi de sanat yapıtlarına olduğu kadar çevreye ve her türlü görsel nesneye bir başka boyutta estetik ölçütlerle ulaşmayı sağlamaktır" (Kırışoğlu, 2019:53).

"Sanata ilişkin en önemli özellik anlatımdır. Kişinin öznel iç görüsü, imgeleri, düşünceleri ve duyuları sanat ile görselleşir" (Artut, 2007:116). "Sanat yaşama bütünsel bakar, soyutlamalar yaparken de somut görünümleri kullanır" (Timuçin, 2011: 34). İmgeleme sürecinin ardından bilişsel gelişim ilerlemekte; buna ek olarak sanat eğitimi süreci de başlamaktadır. "Çocuğun ancak ilkokul eğitimi döneminde soyut- ussal kavramlar geliştirdiği düşünülürse, erinliğe dek olan bu dönemde henüz imgesel düşünme yetisini yitirmemiş olan çocuğun, bu yetiyi koruması da sanat eğitiminin temel amaçları arasındadır" (San, 2017:48). "Çocuk dinamik bir olgudur. Sanat onda bir "*düşünme dili*" şeklinde yansır" (Yavuzer, 1995: 13).

Sanat eğitimi çocuğun yaratıcı düşünme becerisini geliştirmektedir. "Yaratıcı düşünme, insanoğlunun ulaşabileceği en yüksek bilişsel düşünme seviyesidir" (Akarsu, 2018:27). "İnsanın tüm yönlerini eğiten ve yaratıcılık yetilerini geliştiren sanat eğitiminin eğitim sistemimizde irdelenmesi son derece önemlidir" (Ünver, 2002:2). "Çocukların da özellikle yaratıcılığın çıkış noktası olan merak, araştırma yapma duyguları köreltilmemeli, yaratıcı düşüncelerini geliştiren yaklaşımlar (motivasyon), bilgi birikimleri, ortamlar, eğitim sistemi içerisinde onlara sunulmalıdır" (Buyurgan ve Buyurgan, 2020: 19).

1.2. Çocuk Edebiyatı Yapıtları

"Edebiyatın işlevi, insanı yaşadıklarıyla kavramak, onun gerçeğini sanatsal boyutta duyumsamaktır" (Binyazar, 2008:167). Çocuk edebiyatı, erken çocukluk döneminden başlayarak çocukla tanıştırılması gereken, çocukların duygu evrenlerini dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren sanatsal ürünlerin genel adıdır. "Çocuk edebiyatı, dil ve kişilik gelişimini, bilişsel ve sosyal gelişim gibi eğitici yönü yanında, duygu, düşünce, hayal ve sanat-estetik eğitimi ile çocukların iç dünyalarını zenginleştiren ve yetişkin edebiyatından yalnızca derece farkı olan bir edebiyat- sanat alanıdır" (Şirin, 2019: 38). Çocuk edebiyatı yapıtlarındaki görsel ve dilsel uyaranlarla çocuğun bilişsel gelişimi desteklenmektedir. "Bilişsel gelişim, kavramların, düşünme yeteneklerinin, belleğin, akıl yürütmenin ve başka çeşitli iç zihinsel işlevlerin gelişimini tanımlar" (Gander ve Gardiner, 2004: 210).

Çocuğun zihinsel gelişimi küçük yaşlarda daha hızlıdır. Bu süreçte dıştan gelen uyaranlar çocuğun zihninde kavram dağarcığı oluşturabilmesi bağlamında büyük bir etkiye sahiptir. "Çok küçük yaşlarda çocuğun söz gelimi ilk ve en önemli bir "elma" yaşantısı bir iz olarak zihninde kaybolmakta, daha sonraki tüm "bu da elma" izlenimleri, bu iz ya da işaretin altında eklenerek "elma" kavramını oluşturmaktadır" (San, 2017: 55).

Okul öncesi dönemden başlayarak sanatsal nitelikli yapıtlarla tanışan çocuk sanat eğitimi sürecinde olumlu anlamda desteklenmekte; estetik olgular odağında belleğini devindirebilmektedir. Sanat eğitimi çok boyutlu bir düzlemle ele alınmalıdır. Bu bağlamda çocuğa seslenen çocuk edebiyatı yapıtlarının önemi ön plana çıkmaktadır. Çocuğa imgelerle düşünebilme yetisi kazandırabilmek çocuk edebiyatı yapıtlarının önemli bir özelliğidir. Çocuk edebiyatı yapıtları sanat eğitimi sürecinde çocuğu destekleyen etkili uyaranlardır. "Kitaplarda, çocuğun kavramsal gelişimini destekleyecek bir anlatım yeğlenmeli; dilsel ve görsel anlatımın yarattığı etki, çocukla kitap arasında bir sevgi bağı oluşturmalıdır" (Sever, 2015:99).

Çocuk edebiyatı yapıtlarının öğeleri arasında resim bulunmaktadır. Yapıtlardaki resimlerle tanışan çocuk belleğinde uyaranları soyutlaştırabilir, yaşama ilişkin iletileri yazınsal metinler ve resmin gücü yoluyla belleğinde anlamlandırabilir. Yapıttaki resimler yazınsal metinle eşzamanlı olarak ilerlemeli; çocuğun imgeleme yapabilmesine olanak sağlamalıdır. "Okulöncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan kitaplarda hem tasarım hem de içerik açısından en önemli öğe resimdir. Çünkü bu dönemde çocuklar kitaplardaki resimlere bakarak metnin kurgusunu belleklerinde tamamlar" (Sever, 2015:123).

"Okulöncesi dönemde çocukların duyu algılarını uyarmanın en etkili yolu, onların görsel okuma yapmalarına olanak sağlamaktır" (Sever, 2015:13). Çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimler yalın, çizgiler özgün olabilmelidir. "Kitap resimlemek özel bir sanattır. "İllüstrasyon" dediğimiz bu sanat dalının adı Latince "aydınlatma" sözcüğünden gelir. Bu da illüstrasyonların yazılı metinlere aydınlık, açıklık kazandırması, onları görünür kılması anlamını taşır" (Çer, 2018:245).

Resimlerin yalınlığı, çizgilerin netliği; çocuğun resim ve yazınsal metin ile etkileşiminde nirengi noktalardır. "Resimlenen kitap ya da metin, okuyucusunda belli bir içeriğin kavramlarla öğrenilmesini amaçlıyor, okuyucusunda söylemsel diyebileceğimiz (batı dillerinde "diskurtif" olarak geçen) bir düşünme biçimine yöneliyor, mantıksal ve simgesel kavramları içeriyorsa, resimlerin de bu tür bir düşünme biçimine uygun olarak açık seçik, net, kesince birbirinden ayırt edilebilen biçimde çizilmesi, fazla ayrıntıya gitmemesi yerinde olur" (San, 2017:78).

Çocuk, yapıttaki resimler aracılığıyla yazınsal metinden bağımsız özgün öyküler oluşturabilmelidir. "Görsel okumada, simgelerin yerine renk ve çizgiyle oluşturulmuş biçimlerle, düzenlemelerle iletişim kurulur. Bu iletişim, çocuğun renk ve çizginin kılavuzluğunda öğrenme gereksinmelerini yanıtlaması için doğal bir öğrenme ortamı yaratır. Görsel okuma, görsel metinlerle (resimlerle) yapılır" (Sever, 2015:13).

Çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimler; sanatsal ve özgün olmalıdır. Resimlerin sanatçı duyarlığıyla yaratılmış olması yapıta sanatsal bir nitelik kazandırmakta; çocuğun sanata ilişkin ön bilgiler kazanabilmesine yardımcı olmaktadır. "Resimlemenin önemi çocuklara bir metni anlatmak olduğu kadar onları sanatla tanıştırmak, görsel estetik değerleri kazanmalarını sağlamaktır. Bunun için az ya da çok, her ne kadar olursa olsun, çocuk

kitaplarındaki resimlerin vazgeçilmez özelliği onların estetik açıdan başarılı resimler olmalarıdır. Çocuklar, kitap sayfalarını doldurma amacıyla yapılmış, özensiz, tekdüze resimlerin yer aldığı kitaplarla bir araya getirilmemelidir" (Çer, 2018:245).

Resimler belirli ölçütlere göre biçimlenmeli; yapıtlar sanat ve sanatın bireye ve yaşama dönük yüzünü yalın bir biçimde çocuğa yansıtabilmelidir. "Çocuk, öncelikli olarak bir bütün olarak resme bakar ve resimdeki ayrıntıları keşfetmeye çalışır. Başka bir söyleyişle, çocuk, resmi alımlayana kadar renk türlerini, çizgi biçimlerini, renk ve çizgilerin oluşturduğu görselleri, görsellerin yansıttığı durumları, görseldeki karakterin eylem ve davranışlarını inceler. Çocuğun resme yönelik bu çabası, resimde yansıtılan olaya anlamsal olarak ortak olmasını sağlar. Bu bakımdan, resimlerin renk, çizgi, doku, boşluk, biçim, tonlama ve kompozisyon olarak bütünlük oluşturması ve çocuğun gelişimsel düzeyini yansıtması gerekir" (Çer, 2016: 106). Yapıtın sayfa düzeni, okuma sürecinde çocuğun algısını canlı tutabilecek; çocuğa okuma rahatlığı sunan bir niteliktir. Yapıtta estetik denge ilkesine dikkat edilmelidir. "Sayfaların görsel tasarımındaki özen, çocukların kitaba sevgi ve saygı oluşturmalarında önemli bir etkendir" (Sever, 2015: 122).

Çocuk; yapıttaki resimler aracılığıyla doğaya, çevreye, insana ve yaşama ilişkin iletilerle tanışmaktadır. "Değişik boyutlardaki kitaplar, 2-3 yaşındaki çocuklara, öykünebileceği yalınlıktaki resimlerle yaşamı ve insan gerçekliğini özgün kurgularla sezdirme sorumluluğu üstlenmelidir" (Sever, 2015: 13).

Özensiz, sanat anlayışından uzak resimler çocuğun yapıtla etkileşimine olumsuz etki etmektedir. "Yüzeysellikten arındırılmış, görsel eğitimi amaçlayan resimler, bu dönemdeki çocuklar için, sanat eğitimi sürecinin somut birer aracıdır" (Sever, 2008:171).

Çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimlerin bu özellikleri sanat eğitimi sürecinde çocuğun gelişimini destekleyen temel belirleyiciler olabilmektedir. "Resimlerin okulöncesinden başlayarak ilköğretim çağındaki çocukların sanat eğitimi ve okuma kültürü edinme sürecine istenilen katkıyı sağlayabilmesi için hem teknik bakımdan hem de metni tamamlayan, metne görsel olarak yeni yorumlar katan özellikler taşıması gerekir" (Sever, 2015:124).

2. Yöntem

Çalışmada veriler, nitel araştırma yöntemlerinden olan "doküman incelemesi" yoluyla toplanmıştır. Leo Lionni'nin "Yoğun Bir Yıl", "Frederick", "Yüzyüz", "Pezzettino", "Dünyanın En Büyük Evi", "Yeşil Kuyruklu Fare", "Alexander ve Oyuncak Fare" adlı yapıtlarından elde edilen veriler "betimsel çözümleme" tekniği ile çözümlenmiştir.

2.1. Evren-Örneklem/Çalışma Grubu/ İncelenen Dokümanlar

Çalışmada Leo Lionni'nin "Yoğun Bir Yıl", "Frederick", "Yüzyüz", "Pezzettino", "Dünyanın En Büyük Evi", "Yeşil Kuyruklu Fare", "Alexander ve Oyuncak Fare" adlı yapıtları incelenmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması/Süreç

Bu çalışmanın amacı resimli çocuk edebiyatı yapıtlarını çocuğun sanat eğitimine katkıları bağlamında incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Leo Lionni'nin "Yoğun Bir Yıl", "Frederick", "Yüzyüz", "Pezzettino", "Dünyanın En Büyük Evi", "Yeşil Kuyruklu Fare", "Alexander ve Oyuncak Fare" adlı yapıtları Prof. Dr. Sedat Sever'in çocuk edebiyatı yapıtlarını inceleme ölçütleriyle incelenmiştir

Araştırmada şu sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. Kitaptaki resimler, bir bütün olarak, çocukta resim diliyle iletişimi isteklendirecek estetik özellikler taşıyor mu? Resimler çocukta resim yapma isteği uyandırıyor mu?
2. Resimler özgün mü? Çizgilerin yarattığı etki çocukların ilgisini çekebilecek özellikler taşıyor mu?
3. Resimler, sözcüklerle anlatılanları çocuğun belleğinde canlandırmasına katkı sağlıyor mu?
4. Resimler yalın mı? Varlıkların özellikleri belirgin midir?

Yapıttaki yazınsal metinde sanat ve sanata ilişkin iletiler bulunuyor mu?[3]

3. Bulgular

3.1. Yeşil Kuyruklu Fare

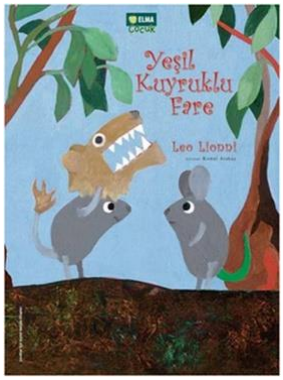
Leo Lionni'nin "Yeşil Kuyruklu Fare" adlı yapıtında, ormanda yaşayan farelerin arasına şehirde yaşayan bir fare katılır. Şehir faresi, ormandaki farelere şehirdeki kutlamadan söz eder; bu kutlama orman farelerinin ilgisini çeker ve fareler aynı kutlamayı ormanda yapmaya karar verirler.

Kutlama için maskeler hazırlayıp, kendilerinin vahşi hayvan olduklarına inanarak eğlenmeye başlarlar. Ancak fareler giderek vahşi hayvanlar gibi davranmaya başladıklarını fark ederler ve eğlenceyi sonlandırırlar.

Yapıtta toplumsal yaşama ilişkin örtük iletiler bulunmaktadır. Farelerin maskelerin ardında değişen davranışları yapıtta felsefi bir bakış açısıyla aktarılmaktadır. Toplum yaşamına ve birey yaşamına ilişkin durumlar çocuğa farklı bakış açıları kazandırabilme bağlamında önemlidir.

Yapıtta karakterlerin yaşamış olduğu duygu durumları resimler yoluyla açık bir biçimde betimlenmiştir. Farelerin geçirmiş oldukları bu değişim yapıttaki resimler aracılığıyla somut bir biçimde aktarılmaktadır.

[3] Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, İzmir, Tudem Yayınları, 2008, s. 166- 190.

Resim 1[4]

Yapıtın resimleri özgündür; resimler için seçilen renkler canlıdır. Resimler sanatçı duyarlığı ile yaratılmıştır.

Resim 2[5]

Sayfalarda estetik denge ilkesine dikkat edilmiştir. Yazınsal metin ve resimler çocuğun okuma sürecinde yapıta olan ilgisini canlı tutabilecek bir özelliktedir.

Resim 3[6]

[4] Leo Lionni, *Yeşil Kuyruklu Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019.

[5] Leo Lionni, *Yeşil Kuyruklu Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 10.

[6] Leo Lionni, *Yeşil Kuyruklu Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 19.

Karakter betimlemeleri çocuğun merak duygusunu harekete geçirebilir, çocuğun yapıtla olan etkileşimine olumlu anlamda destek olabilir.

Resim 4[7]

Yapıtta ses sanatlarına (müzik) ve eylem sanatlarına (bale, dans, halk dansı vb.) ilişkin iletiler bulunmaktadır:

"*Mardi Gras*'da sokaklarda bütün gün müzik çalınır ve insanlar dans ederler" (Lionni, 2019: 9).

"Dans edip şarkı söylediler" (Lionni, 2019:17).

Farelerin dans ettikleri *Resim 3* örneğinde sıcak renkler (sarı, kırmızı, turuncu) ve soğuk renkler (mavi, yeşil) kullanılmıştır. "Görsel bir kompozisyonda seçici algının oluşturulmasında renk zıtlıklarından yararlanılır ya da renkler kompozisyonun temel yapı taşı olarak kullanılır" (Altunay, 2009:111).

Resim 5[8]

Yapıttaki resimler çocuğun özgün öyküler oluşturabilmesine yardımcı olabilir.

Yapıtta çocuğun dil gelişimini destekleyebilecek "çakıl taşı, süs, geçit töreni, maske, liken, saman, taç yaprak, peruk, şapka, kuyruk, çığlık, gözdağı, manzara, kül, alev, borazan, rüya, bellek, derinlik, çalı, nefret, kuşku, kimlik, kutlama, filiz, böğürtlen, tilki, yılan, gösteri, konfeti, bayrak" sözcüklerine yer verilmiştir.

[7] Leo Lionni, Yeşil Kuyruklu Fare, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 6.

[8] Leo Lionni, *Yeşil Kuyruklu Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 10-11.

Resim 6[9]

Resim 7[10]

Resim 8[11]

Resim 8'de alevler renkli resmedilmiştir.

"Maskeler küle dönüyor, rengârenk alevler göğe yükseliyordu" (Lionni, 2019: 28).

Resim 5, *Resim 6*, *Resim 7* ve *Resim 8*'de yer alan unsurlar estetik bir değer yaratacak biçimde düzenlenmiştir. Fareler devinim halindedir. Resimlerin kompozisyonlarında denge[12], zıtlık, ritim, hareket ilkelerinin etkisi görülmektedir. Yapıt resimleri ve yazınsal metindeki iletileriyle sanat eğitimi sürecinde çocuğu olumlu anlamda destekleyebilir.

[9] Leo Lionni, Yeşil Kuyruklu Fare, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 14-15.

[10] Leo Lionni, Yeşil Kuyruklu Fare, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 18-19.

[11] Leo Lionni, Yeşil Kuyruklu Fare, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 30-31.

[12] "Plastik sanatlarda kullanılan unsurların kompozisyon bakımından birbirlerini tartacak biçimde düzenlenmelerine denir" (Turani, 1975: 32).

3.2. Alexander ve Oyuncak Fare

"Alexander ve Oyuncak Fare" adlı yapıtın konusu; Alexander ve Willy adlı iki farenin dostluğudur. Dostluk odağında kurgulanan yazınsal metin Alexander'ın arkadaşı Willy gibi oyuncak bir fare olma isteğiyle farklı bir boyuta geçmektedir. Alexander gerçek fare olduğu için insanların ondan kaçtığını ve korktuğunu görüp üzülmektedir. Arkadaşı Willy'nin sevildiğini gören Alexander, Willy gibi kurmalı bir fare olursa insanların onu seveceğini düşünmeye başlar.

Alexander'ın bu isteği yapıtta şu tümcelerle aktarılmaktadır:

"Niçin ben de Willy gibi oyuncak fare olamıyorum? Niçin bana da ona sarıldıkları gibi sarılmıyorlar, niçin beni de onu sevdikleri gibi sevmiyorlar?" (Lionni, 2019:15).

Bir gün Willy'den çakıllı yolun sonunda yaşayan kertenkelenin dilekleri gerçekleştirdiğini öğrenen Alexander, kertenkelenin yanına koşarak ondan yardım ister:

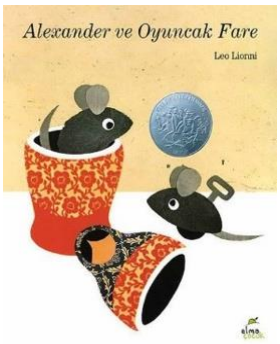
"Doğru mu, beni oyuncak bir fareye dönüştürebilir misin?" diye sordu Alexander titrek bir sesle.

"Dolunay olduğunda" dedi kertenkele, "mor bir çakıl taşı getir bana" (Lionni, 2019:18).

Kertenkelenin bu sözleri üzerine Alexander günlerce mor çakıl taşı arar ancak bulamaz ve umudunu kaybeder.

Yapıtın gelişme bölümünde Willy'nin eski oyuncaklarla birlikte evden gönderileceğini öğrenen Alexander oyuncak fare olabilme dileğinden vazgeçerek, kertenkeleden arkadaşı Willy'i gerçek bir fareye dönüştürmesini ister:

"Ne mi olmak istiyorum…" diyerek durdu Alexander. Sonra birden "Kertenkele, kertenkele, Willy'i benim gibi bir fareye çevirebilir misin?" dedi" (Lionni, 2019: 24).

Resim 11[13]

[13] Leo Lionni, *Alexander ve Oyuncak Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019.

Resim 12[14]

Resim 13[15]

Yapıtta iki farenin yaşadıkları çevre ve başlarından geçen olaylar resimler aracılığıyla aktarılmaktadır. Resimler çocuğun metinden bağımsız özgün öyküler oluşturabilmesine uygun bir niteliktedir.

Yapıtta kertenkele karakteri rengârenk, çakıl taşı ise mor renkte resmedilmiştir. Bu resimler çocuğun yaratıcılığını geliştirebilme ve çocuğu özgür düşünebilmeye güdülemesi bağlamında önemli uyaranlar olarak kabul edilebilir.

Resim 14'te oyuncak aynının battaniyesinden doku- desen etkileri vardır.

[14] Leo Lionni, *Alexander ve Oyuncak Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s.9.

[15] Leo Lionni, *Alexander ve Oyuncak Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s.5.

Resim 14[16]

Yapıttaki resimlerde farklı dokular ve desenler kullanılmıştır. "Sanatsal anlamda doku, maddelerin doğal yapısının dış yüzeyindeki görüntüsüdür" (Buyurgan ve Buyurgan, 2020:134).

Resim 15[17]

*Resim 12'*de odanın duvarı ebru tekniği ile penguen, oyuncak ayı farklı doku ve desenlerde resmedilmiştir. *Resim 13*'te kırılan fincanlarda ebru sanatı kullanılmıştır. *Resim 11, Resim 13* ve *Resim 15'*te üç boyutlu formlar bulunmaktadır. *Resim 15'*te *kutunun* dışı, atın ana yüzeyinde ve kutudaki oyuncaklarda dokusal etkiler ve desen etkileri bulunmaktadır. *Resim 14'*te siyah fon üzerinde sıcak renkler (sarı, turuncu, kırmızı) kullanılmıştır.

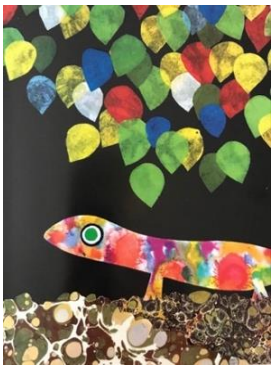

Resim 16[18]

[16] Leo Lionni, *Alexander ve Oyuncak Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s.11.

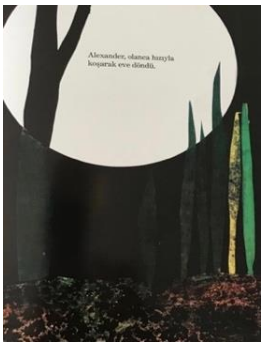
[17] Leo Lionni, *Alexander ve Oyuncak Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 23.

[18] Leo Lionni, *Alexander ve Oyuncak Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 19.

Resim 17[19]

Resim 16 ve *Resim 17*'de kertenkelenin bulunduğu zemin ebru tekniği ile resmedilmiştir. Gündüz ve gecenin yansıtıldığı *Resim 16* ve *Resim 17*'de yaprakların renkleri farklıdır ve yapraklarda ton farklılıkları vardır. Kertenkelenin göz bebeği *Resim 16*'da koyu yeşil, *Resim 17*'de açık yeşil olarak resmedilmiştir. Resimlerde gece- gündüz ayrımı ile zıtlık yaratılmıştır.

Resim 18[20]

Resim 18'de dolunay zamanı resmedilmiştir ve siyah- beyaz arasındaki zıtlıktan faydalanılmıştır. Resimde dikey ve yuvarlak kompozisyon zıtlık oluşturmuştur.

Resimlerde; ebru tekniği[21], kolaj tekniği[22] kullanılmıştır. Yapıttaki iletiler ve resimler birbirini tamamlamaktadır. Resimler özgün ve canlıdır. Resimlerde kullanılan renkler çocuğun ilgisini canlı tutabilecek bir yapıdadır. Sanatsal nitelikte olan resimler çocukta resim yapma isteği ve sanata karşı ilgi uyandırabilir.

Yapıtta eylem sanatlarına (bale, dans, halk dansı vb.) ilişkin iletiler bulunmaktadır:

[19] Leo Lionni, Alexander ve Oyuncak Fare, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 25.

[20] Leo Lionni, *Alexander ve Oyuncak Fare*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 27.

[21] "Kitre, kola gibi yapıştırıcılarla yoğunlaştırılmış su üzerine, terbentin (terebentin) ile sulandırılmış yağlı boya damlatılarak yapılan süse, yatırılan kâğıtla alınan resim" (Turani, 1975: 35).

[22] "Kolaj, bir resmin bünyesine uygun olarak yapıştırılan çeşitli kâğıt parçaları ya da buna benzer gereçlerle yapılan eser" (Turani, 1975: 69).

"Willy'yi kucakladı, sonra birlikte bahçedeki yola koştular. Ve orada gün ağarıncaya kadar dans ettiler" (Lionni, 2019:32).

Yapıtta "kıskançlık, fedakârlık, sevgi" kavramlarına ilişkin iletiler bulunmaktadır. Çocuk yaşama ilişkin bu iletiler yoluyla eleştirel düşünme becerisi kazanabilir.

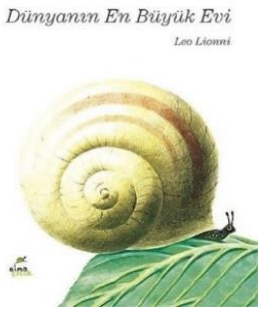
Yazınsal metinde "çığlık, süpürge, fare kapanı, penguen, kırıntı, böğürtlen çalısı, sihir, kiler, anahtar, dolunay, fincan, kaşık, delik, süpürgelik vb." sözcükler bulunmaktadır. Bu sözcükler çocuğun kavram dağarcığını geliştirebilir. Yapıt çocuğun dilsel, duyuşsal, toplumsal ve kişilik gelişimini olumlu biçimde destekleyebilir.

3.3. Dünyanın En Büyük Evi

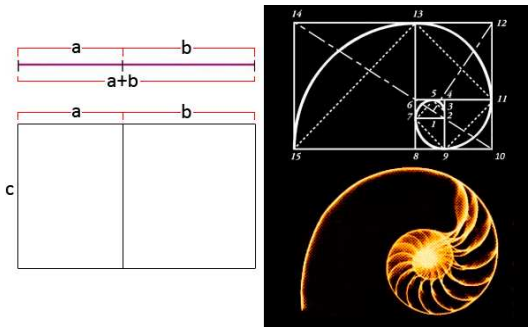
Babasının yavru salyangoza anlattığı bir öykü ile kurgulanan yapıtta hırs duygusu ve bu duygunun yaşama etkilerinin sorgulaması yapılmaktadır. Bu sorgulama yazınsal metne örtük iletilerle yansıtılmaktadır. Yaşamdaki tek hedefi büyük ve göz alıcı bir eve sahip olmak isteyen salyangozun yaşadığı olaylar yapıtta şu tümcelerle aktarılmaktadır:

"Bir gün salyangozlar bütün yaprakları yemişler, geriye yalnızca birkaç eğri büğrü sap kalmış. Sonra, bir başka lahanaya gitmişler. Ama küçük salyangoz ne yazık ki hareket edemiyormuş. Evi çok ama çok ağırmış" (Lionni, 2019: 25).

Yapıtta salyangozların yaşadığı çevre açık bir biçimde resmedilmiştir.

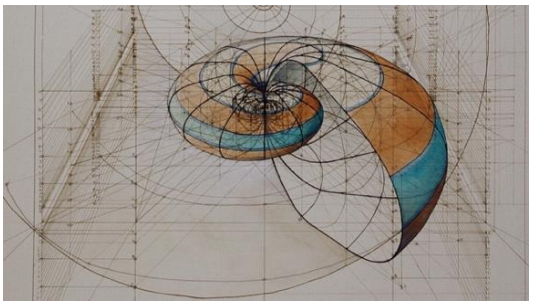

Resim 19[23]

Resim 20

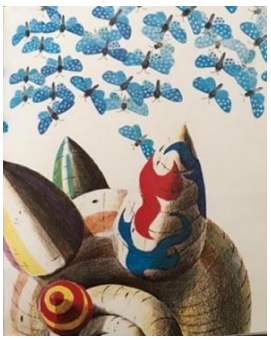
[23] Leo Lionni, *Dünyanın En Büyük Evi*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019.

Resim 21

Resim 19'da yer alan salyangozun kabuğu altın oran olgusuyla ilişkilendirilebilir. Doğada bulunan canlı ve cansız varlıkların kendi içinde ve birbirleriyle aralarında olan özel orana altın oran adı verilmektedir. Altın oran mimaride, resim sanatında, heykel sanatında, grafik sanatlarında ve yaşamın birçok alanında karşılaşılan bir oran olarak kabul edilmektedir.

Resimde salyangozun kabuğunun sarmal yapısı altın oran olgusu ile bağdaştırılabilir. Akçağıl (2005:7)'e göre, "matematiksel olarak bu sarmala eşit açılı sarmal ya da logaritmik sarmal adı verilir." "Deniz kabukları, salyangozlar, doğanın boynuzları, azı dişleri, hayvanların pençeleri, kozalaklar ve çiçeklerin hepsinde eşit açılı sarmalı görmek mümkündür" (Akçağıl, 2005:7). Yapıtta kendi kabuğundan memnun olmayan bir salyangoz anlatılmaktadır. Salyangoz doğanın ona sunmuş olduğu kabuğunu değiştirme amacıyla büyük bir çaba sarf etmektedir. Sonuç bölümünde kabuğunu değiştiren ve bunun sonucunda doğanın dengesine uyum sağlayamayan salyangoz varlığını devam ettirememektedir. Yapıt bu iletileriyle çocuğu eleştirel düşünmeye yöneltebilir.

Resim 22[24]

Resim 19'da gölgeleme vardır ve salyangozun kabuğunda açık- orta ve koyu tonlar kullanılmıştır. Yapıtta salyangozun evi sanatsal bir formla betimlenmektedir. *Resim 22'de* özgün motifler ve üç boyutlu formlar kullanılmıştır.

[24] Leo Lionni, *Dünyanın En Büyük Evi*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 21.

Yapıtta canlılar büyük- küçük boyutlarda resmedilmiştir. Bu nitelik okul öncesi dönemdeki çocuğun nesnelerin farklı boyutları olduğunu kavrayabilmesi bağlamında önemli bir özelliktir.

"Görsel bir düzenlemede yakın olan nesneler daha büyük, uzak olan nesneler ise daha küçük resmedilirler. Böylelikle büyüklük- küçüklük karşılaştırması bizlerin derinlik algısını yönlendirerek üçboyutlu bir yanılsama oluşturur" (Altunay, 2009:134).

Resim 23[25]

Resim 23'te kompozisyon ilkelerinden olan hareket, denge, bütünlük ilkelerinin etkisi görülmektedir. Sayfalarda estetik denge ilkesine dikkat edilmiştir. Yapraklar açık- koyu tonlarda resmedilmiştir. *Resim 23* ve *Resim 24*'te devinim halinde olan salyangozlar bulunmaktadır. *Resim 26*'da yapraklar açık- koyu tonlarda resmedilmiştir.

Resim 24[26]

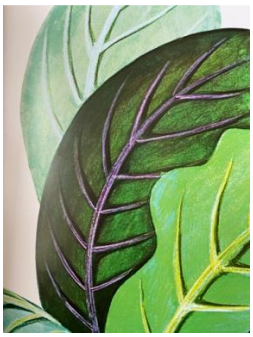

Resim 25[27]

[25] Leo Lionni, *Dünyanın En Büyük Evi*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 6-7.

[26] Leo Lionni, *Dünyanın En Büyük Evi*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 8-9.

[27] Leo Lionni, *Dünyanın En Büyük Evi*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 13.

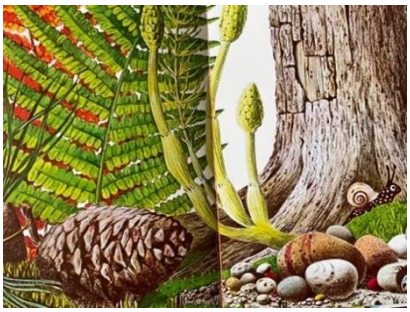

Resim 26[28]

Resim 27[29]

Resim 27'de üç boyutlu formlar bulunmaktadır. Resimlerde büyük boyutlarda resmedilen bitkiler ve hayvanlar çocuğa başka canlıların gözünden (salyangoz) doğaya bakabilme olanağı sunmaktadır.

Resim 28[30]

Resim 28'de taşlar renklidir. Resimde kompozisyon ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur. Kırmızı bitkiler ve yeşil bitkiler (kırmızı- yeşil) zıtlık yaratmıştır. Dijital baskı tekniğinin kullanıldığı yapıttaki resimler çocukta resim yapma isteği

[28] Leo Lionni, *Dünyanın En Büyük Evi*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 15.

[29] Leo Lionni, *Dünyanın En Büyük Evi*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 31.

[30] Leo Lionni, *Dünyanın En Büyük Evi*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 32-33.

uyandırabilir. Yazınsal metin ile resimler birbirini tamamlamaktadır. Resimler sanatsaldır ve sanatçı duyarlığı ile yaratılmıştır. Yazınsal metinde sanatlı bir anlatım bulunmaktadır:

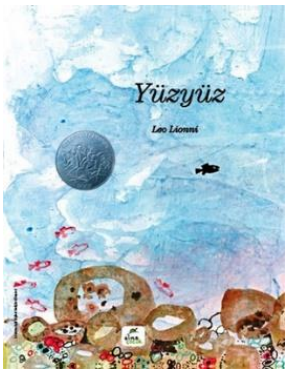
"Kara topraktaki çatlaklar, güneşin ilk ışıklarında kristal gibi parlıyordu. Benekli mantarlar vardı, bir de üzerindeki küçük çiçeklerin dalgalanıyor gibi göründüğü, kuleye benzeyen saplar…Bir çam kozalağı, eğrelti otlarının danteli andıran gölgesinde uzanıyordu. Çakıltaşları, bir kum yığınının içindeki kumru yumurtalarına benziyordu, pürüzsüz ve yuvarlaktılar. Likenler kayalara, kabuklar ağaçlara tutunmuştu. Diri goncalar sevimli ve sabah çiyiyle serindiler" (Lionni, 2019: 30).

Yapıt, resimleri ve yazınsal metinleri bağlamında çocukta sanata ilişkin duyarlık oluşturabilir, çocuğu sanat eğitimi sürecinde destekleyebilir.

3.4. Yüzyüz

Yapıt "Yüzyüz" adlı balığın büyük bir balık ile olan mücadelesini anlatmaktadır. Denizde yalnız başına kalan Yüzyüz bir gün minik bir balık sürüsü ile karşılaşır ve onlara büyük balık ile savaşabilmek için birlikte hareket etmeleri gerektiğini söyler. Yazınsal metinde dayanışma bilinci ve ortak ilkeler için aynı anda hareket etmeye ilişkin örtük iletiler bulunmaktadır.

"Hep birlikte denizdeki en büyük balık gibi yüzeceğiz" (Lionni, 2019: 27).

Resim 29[31]

[31] Leo Lionni, *Yüzyüz*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019.

Resim 30[32]

Yazınsal metin ile resimler eşzamanlı olarak ilerlemektedir. Resimler özgündür ve çocukta resim yapma isteği oluşturabilecek özelliktedir. Resimler sanatçı duyarlığı ile oluşturulmuştur ve sanatsaldır.

Resim 31[33]

Resim 32[34]

Yapıtta denizde yaşayan canlılar "su çarkına benzeyen ıstakoz, gökkuşağı renginde denizanası, akide şekerine benzeyen kayalar, pembe palmiye ağaçlarına benzeyen denizlaleleri" biçiminde betimlenmektedir. Bu benzetmeler çocuğun düş evrenini harekete geçirebilir. Yapıtta "denizanası, ıstakoz, deniz yosunu ormanı, yılan balığı, denizlaleleri, palmiye ağacı, kaya, yosun, ton balığı, ok, lokma, yaratık, gökkuşağı, sürü vb." sözcüklere yer verilmiştir. Bu sözcükler çocuğun kavram dağarcığını zenginleştirebilir. Yapıttaki resimler baskı resim tekniği ve sulu boya tekniği kullanılarak yaratılmıştır.

*Resim 33'*te leke tekniği kullanılmıştır.

[32] Leo Lionni, *Yüzyüz*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s.7.

[33] Leo Lionni, *Yüzyüz*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 17.

[34] Leo Lionni, *Yüzyüz*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 13.

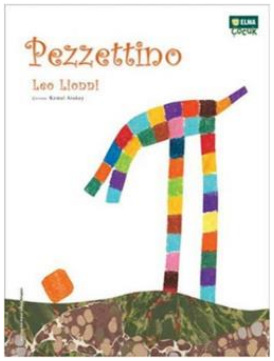
Resim 33[35]

Deniz canlılarının özgün bir biçimde resmedilmesi çocuğa estetik bir bakış açısı kazandırmakla birlikte, çocukta sanata karşı ilgi uyandırabilir.

3.5. Pezzettino

Adı İtalyancada "Parçacık" anlamına gelen Pezzettino; kendisinin eksik olduğunu düşünmekte ve kendisini tamamlayabilecek bütünü aramak istemektedir.

Yazınsal metin ile resimler birbiriyle uyumludur. Aidiyet, benlik kavramlarının felsefi bir bakış açısıyla irdelendiği yapıt çocuğu eleştirel bir düşünme sürecine ortak edebilir.

Resim 34[36]

"Kimin parçasıyım acaba? diye kendi kendine soruyor, merak ediyordu. Bir gün bu sorunun yanıtını bulmaya karar verdi" (Lionni, 2019: 6).

Yapıttaki resimler ebru sanatı, kolaj tekniği ve pastel boya kullanılarak oluşturulmuştur. Yapıtta dağlar, deniz, toprak zemin ebru tekniği kullanılarak resmedilmiştir.

[35] Leo Lionni, *Yüzyüz*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 11.

[36] Leo Lionni, *Pezzettino*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019.

Resim 35[37]

Resim 37'de zeminde ebru sanatı, *Resim 38*'de denizde ebru sanatı kullanılmıştır. Yapıtta farklı tekniklerin kullanılması çocuğun sanata ilişkin veriler elde edebilmesine olanak sağlayabilir.

Resim 36[38]

Resim 37[39]

[37] Leo Lionni, *Pezzettino*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 35.

[38] Leo Lionni, *Pezzettino*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 17.

[39] Leo Lionni, *Pezzettino*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 31.

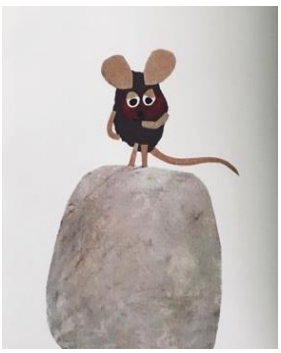

Resim 38[40]

Resimler sanat eğitimi sürecinde çocuğun ilgisini canlı tutabilecek, çocukta resim yapma isteği uyandırabilecek niteliktedir. Özgün olan resimler; çocuğun yazınsal metinden bağımsız yeni öyküler oluşturabilmesine olanak sağlayabilir. Yapıtta karakterler karelerle ve farklı şekillerde resmedilmiştir. Karakterlerin olağandan farklı formlarda olduğu resimlerle tanışan çocuk belleğini resimler yoluyla devindirebilir.

3.6. Frederick

Yapıtta fareler kış mevsimi için yiyecek toplarken "Frederick" adlı fare onlara yardım etmemektedir. Güneş ışını, renk ve sözcük topladığını söyleyen Frederick kış mevsimi geldiğinde topladıklarını diğer fareler ile paylaşır. Frederick diğer farelere şiir okur ve sanatçı kimliği ile onların karşısına çıkar. Bu iletiler sanatın insan yaşamındaki önemine ilişkin önemli iletilerdir.

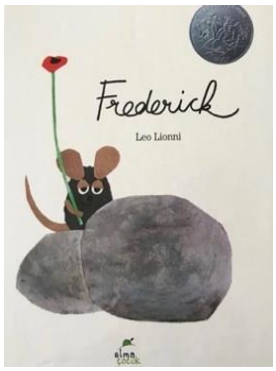

Resim 39[41]

"Frederick sözlerini bitirdiğinde herkes alkışladı. "Frederick" dediler, "meğer şairmişsin sen!" (Lionni, 2019: 30-31).

[40] Leo Lionni, *Pezzettino*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 23.

[41] Leo Lionni, *Frederick*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 32.

Resim 40[42]

Yapıttaki bu iletiler sanatın sınıflarından biri olan dil sanatlarına (roman, öykü, şiir vb.) ilişkin iletilerdir.

Yapıtta çocuğun düş kurmasına olanak veren bir anlatım bulunmaktadır:

"Yumun gözlerinizi dedi" dedi Frederick. "Şimdi güneş ışınlarını gönderiyorum size. Işınların altın parıltısını hissediyor musunuz?" (Lionni, 2019: 26).

"Ya renkler, Frederick?" diye sordular heyecanla. "Bir daha yumun gözlerinizi!" dedi Frederick. Onlara sarı buğdayların arasında uzanan mavi menekşeleri ve kırmızı gelincikleri anlattı. Bir de böğürtlen çalılarındaki yeşil yaprakları… o sırada zihinleri sanki bu renklerle boyanmıştı. Apaçık gördüler" (Lionni, 2019: 28).

Yapıtta resimler kolaj tekniği ve ebru tekniği kullanılarak oluşturulmuştur. Ebru tekniği *Resim 41'*de zeminde, *Resim 42'd*e yapraklarda kullanılmıştır.

Resim 41[43]

Resimler canlı, yalın ve özgündür. Yapıt çocuğu sanat eğitimi sürecinde destekleyebilecek, çocukta resim yapma isteği oluşturabilecek özelliktedir. Yazınsal metin ile resimler birbirini tamamlamaktadır.

[42] Leo Lionni, *Frederick*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019.

[43] Leo Lionni, *Frederick*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 13.

Resim 42[44]

Mevsimlerin değişimi ve farelerin eylemleri resimler aracılığı ile yansıtılmaktadır.

Resim 43[45]

Resim 44[46]

Resimlerde renkler etkili bir biçimde kullanılmaktadır. *Resim 44'te*, gri kayaların üzerine düşen güneş ışınlarının altın parıltısı sıcak renklerden biri olan sarı renk ile vurgulanmıştır.

Resim 45'te farelerin düşünceleri farklı renkler ile betimlenmektedir.

[44] Leo Lionni, *Frederick*,, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 9.

[45] Leo Lionni, *Frederick*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 11.

[46] Leo Lionni, *Frederick*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 27.

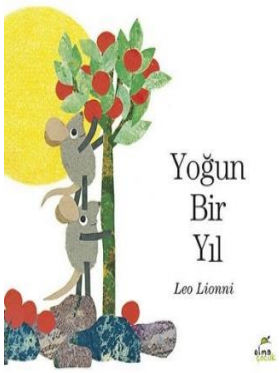

Resim 45[47]

Yapıtta yer alan "tarla faresi, ahır, fındık, buğday, saman, duvar, tahıl ambarı, fare, inek, at, duvar, tilki, kedi, mısır tanesi, saman, çayır, çiftçi, güneş ışını, parıltı, menekşe, gelincik, böğürtlen, zihin, filiz, yonca, ceviz, mevsim, şair, sahne vb." sözcükler çocuğun dil gelişimini olumlu biçimde destekleyebilir. Yapıt çocukta sanata ilişkin duyarlık oluşturabilecek bir yapıdadır. Çocuk yapıttaki resimler yoluyla özgün öyküler oluşturabilir.

3.7. Yoğun Bir Yıl

"Willie" ve "Winnie" adlı fareler bir kış günü "Woody" adlı konuşan bir ağaç ile tanışırlar.

Resim 46[48]

Woody'i her ay ziyarete giderler; bu ziyaretler dostluklarını sağlamlaştırmakta ve yazınsal metnin tanıklığında bu dostluk açık bir biçemle yansıtılmaktadır.

"Elindeki kutu, ağacın çevresine dikilecek filizler ve çiçek tohumlarıyla doluydu. Woody, iki arkadaşa teşekkür etti. "Yeni yılın kutlu olsun! diye hep birlikte bağırdılar. Üçü de mutluydu ve yoğun geçecek yeni yıla hazırdı" (Lionni, 2019: 29).

[47] Leo Lionni, *Frederick*, Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 29.

[48] Leo Lionni, *Yoğun Bir Yıl*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019.

Resim 47[49]

Yapıttaki resimler kolaj tekniği ile meydana getirilmiştir. Resimler canlı ve yalındır. Mevsimlerin değişimi resimler yoluyla yansıtılmaktadır. Bu resimler çocukta zaman algısının oluşabilmesine olanak sağlayabilir.

Resim 48[50]

Resim 49[51]

[49] Leo Lionni, *Yoğun Bir Yıl*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 29.

[50] Leo Lionni, *Yoğun Bir Yıl*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 25.

[51] Leo Lionni, *Yoğun Bir Yıl*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 15.

Resim 50[52]

Fareler ve ağaç arasındaki dostluk çocuğun duyuşsal, sosyal, kişilik gelişimini olumlu anlamda destekleyebilir. Yapıtta resim ve yazınsal metin yoluyla çevre bilincine ilişkin iletiler sunulmaktadır. *Resim 50*'de ağaç Woody alevlerin arasında kalmıştır.

"Alevler neredeyse arkadaşlarına ulaşmıştı ama ikizler tam zamanında yetiştiler" (Lionni, 2019: 18).

"…ama insanlar sigara ve kamp ateşleri konusunda dikkatsiz davranıyorlar, birçok ağaç yanıp yok oluyor. Koşmak elimden gelmiyor ki" (Lionni, 2019: 16).

Resim 48'de zeminde ve ağaçta dokusal etkiler bulunmaktadır. Yazınsal metin ile uyumlu olan resimler çocuğu resim yapmaya güdüleyebilecek niteliktedir. Sayfalarda estetik denge ilkesine dikkat edilmiştir. Resimler sanat eğitimi sürecinde çocuğu olumlu biçimde destekleyebilir.

4. Tartışma ve Sonuç

Sanat eğitimi sürecinde çocuğun görsel algılarını devindirebileceği, yaşama ilişkin iletilerle karşılaşabileceği bir ortam oluşturulması önemlidir. Çocuğun estetik bir bakış açısı kazanabilmesinde, özgür ve yaratıcı bir birey olabilmesinde nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarının büyük bir önemi vardır. Çocuğun okulöncesi dönemden başlayarak resimli çocuk edebiyatı yapıtları ile tanışabilmesi çocuğun belleğinde kavram dağarcığı oluşturabilmesine olanak sağlamakta ve çocuğun dil gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Çocuk edebiyatı yapıtları çocuğun dilsel, bilişsel, duyuşsal, toplumsal, sosyal ve dil gelişimi bağlamında başat bir öneme sahiptir. Leo Lionni'nin yapıtlarında dostluk, sevgi, yardımlaşma, dayanışma olgularına ilişkin örtük iletiler bulunmaktadır. Bu iletiler çocuğun duyuşsal gelişimine destek olabilir. Yaşama ilişkin bu iletiler yapıtlarda felsefi bir biçemle çocuğa duyumsatılmıştır. Yapıtların çocuğu eleştirel düşünmeye ve üst düzey bilişsel bir sorgulama sürecine yöneltebileceği söylenebilir.

[52] Leo Lionni, *Yoğun Bir Yıl*. Ankara, Elma Yayınevi, 2019, s. 19.

Yapıtlardaki yazınsal metinlerin dili çocuğu yeni sözcüklerle tanıştırabilir ve çocuğun kavram dünyasını zenginleştirebilir. Karakterlerin yaşadığı olaylar çocuğu farklı yaşam durumlarının tanıdığı durumuna getirebilir. Bu bağlamda Leo Lionni'nin incelenen yapıtları çocuğun dilsel, bilişsel, kişilik, toplumsal gelişimine katkı sağlayabilir.

Leo Lionni'nin "Yoğun Bir Yıl", "Frederick", "Yüzyüz", "Pezzettino", "Dünyanın En Büyük Evi", "Yeşil Kuyruklu Fare", "Alexander ve Oyuncak Fare" adlı çocuk edebiyatı yapıtları incelendiğinde yapıtlardaki resimlerin estetik özellikler taşıdığı ve çocukta resim yapma isteği uyandırabilecek bir nitelikte olduğu düşünülmektedir. İncelenen yapıtlardaki resimler özgün, yalın ve sanatsaldır. Varlıkların özellikleri belirgindir ve yapıttaki karakterler duygu durumları (mutlu, üzgün, şaşkın vb.) ile yansıtılmıştır.

Resimler, sözcüklerle anlatılanları çocuğun belleğinde canlandırmasına olanak sağlayabilir. Yapıtların yazınsal metni ve görsel uyaranları birbiriyle örtüşmektedir. Yapıtlarda resimler sanatın görsel öğelerinden olan nokta, çizgi, renk, ışık, leke vb. öğeler ile bu öğeleri düzenleme işlevi olan ritim, denge, uyum, vb. hareket ilkelerine göre oluşturulmuştur. Yapıtlar sanatsal bir duyarlık ile sanat odaklı bir bakış açısıyla kurgulanmıştır. Resimlerde farklı teknikler kullanılmıştır. Yazınsal metinlerde sanat ve sanata ilişkin iletiler bulunmaktadır. Bu iletiler çocuğun belleğinde sanata ilişkin imgeler yaratabilmesine olanak sağlayabilir. Yapıtların çocuğu sanat eğitimi sürecinde olumlu anlamda destekleyebilecek bir nitelikte olduğu söylenebilir. İncelenen yapıtların yazınsal kurguları ve resimleri çocukta farklı sanat dallarına karşı farkındalık yaratabilecek özelliktedir. Yapıtların çocuğu düşsel bir sürece ortak ederken, çocuğun algılarını devindirebilen, çocukta sanata ilişkin duyarlık oluşturabilecek özellikler taşıdığı düşünülmektedir.

Bu bağlamda sanat eğitimi sürecinde çocukların nitelikli çocuk edebiyatı yapıtları ile tanıştırması önerilmektedir. Eğitimcilerin, öğretmenlerin, ailelerin çocuk edebiyatı yapıtlarındaki yazınsal kurgu ve resimlerden yola çıkarak çocuklara etkinlikler yaptırması ve çocuğu eleştirel düşünmeye yöneltebilecek sorular sorması da bu çalışmanın önerileri arasındadır.

Kaynakça

Abacı, O. (2007). *Temel Sanat Eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.

Akarsu, B. (2018). *Yaratıcı Düşünme Sanatı*. İstanbul: Cinius Yayınları.

Akçağıl, Ş. (2005). *Fibonacci Sayıları ve Altın Oran*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

Altunay, A. (2009). *"Işık ve Renk"*, (Ed, Altunay, A.), Görsel Estetik, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, s. (96- 116).

Altunay, A. (2009). *"Yüzey ve Kompozisyon"*, (Ed, Altunay, A.), Görsel Estetik, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, s. (96- 116).

Artut, K. (2007). *Sanat Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Artut, K. (2010). *Sanat Öğretimi Yöntemlerine Giriş*. K. Artut (Editör), Güzel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Binyazar, A. (2018). *Sözün Onuru*. İstanbul: Can Yayınları.

Bozkurt, N. (2012). *Sanat ve Estetik Kuramları*. Bursa: Sentez Yayıncılık.

Buyurgan, S., Buyurgan, U. (2020). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Pegem Akademi: Ankara.

Çer, E. (2018). *Çocuk ve Kitap*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.

Erinç, S. M. (2013). *Sanatın Boyutları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Fischer, E. (1990). *Sanatın Gerekliliği*. (Çev.: C. Çapan), Ankara: İmge Yayınevi.

Gander, M. J., Gardiner, H. W. (2004). *Çocuk ve Ergen Gelişimi.* (Çev.: B. Onur), Ankara: İmge Kitabevi.

Kırışoğlu, O.T. (2019). *Sanatta Eğitim (Görmek- Anlamak- Yaratmak)*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Read, H. (2018). *Sanat ve Toplum*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

San, İ. (1979). *Sanatsal Yaratma Sanatta Yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

San, İ. (2003). *Sanat Eğitimi Kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

San, İ. (2017). *Çocuk ve Sanat*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.

Sever, S. (2015). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. İzmir: Tudem Yayınları.

Soykan, Ö. N. (2019). *Edebiyat Sosyolojisi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Slavin, R.E. (2015) *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Şirin, M. R. (2019). *Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Uçan At Yayınları.

Tansuğ, S. (1982). *Herkes İçin Sanat*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Timuçin, A. (2011). *Estetikte Anlam ve Yorum*. İstanbul: Bulut Yayınları.

Turani, A. (1975). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Toplum Yayınevi.

Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Yavuzer, H. (1995). *Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yetkin, S. K. (1968). Güzel Sanatların Eğitimdeki Yeri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 125-129.

Yetkin, S. K. (1938). *Estetik.* İstanbul: Devlet Basımevi.

Yetkin, S.K. (1989). *Estetik ve Ana Sorunları*. İstanbul: İnkılap Yayınları.

Yetkin, S. K. (2007). *Estetik Doktrinler*. Ankara: Palme Yayınları.

Yıldırım, A., Şimşek H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yolcu, E. (2018). *Sanat Eğitimi, Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

İncelenen ve Yararlanılan Çocuk Edebiyatı Yapıtları

Lionni, L. (2019). *Yeşil Kuyruklu Fare*. Ankara: Elma Yayınevi.

Lionni, L (2019). *Alexander ve Oyuncak Fare*. Ankara: Elma Yayınevi.

Lionni, L. (2019). *Dünyanın En Büyük Evi*. Ankara: Elma Yayınevi.

Lionni, L. (2019). *Pezzettino*. Ankara: Elma Yayınevi.

Lionni, L. (2019). *Yüzyüz*. Ankara: Elma Yayınevi.

Lionni, L. (2019). *Yoğun Bir Yıl*. Ankara: Elma Yayınevi.

Lionni, L. (2019). *Frederick*. Ankara: Elma Yayınevi.

Extended Summary

1. Introduction

Art education might make children part of an intellectual process and convey the messages about life to the children through visual stimuli. The children, who are introduced to artistic works starting from the preschool period, are supported positively in the art education process and can stimulate his / her memory with the focus of aesthetic phenomena. One of the elements of the children literature is pictures. Children who meets with the pictures in the works can abstract the stimuli in his memory, and make sense of the messages about life through literary texts and the power of painting. The features of the pictures in the works of children literature can be the main determinants that support the development of the child in the art education process.

2. Method

The aim of this study is to examine illustrated children literature works in the context of their contribution to children's art education. For this purpose, Leo Lionni's works named "a Busy Year", "Frederick", "Swimmy", "Pezzettino", "The Biggest House in the World", "The Greentail Mouse", "Alexander and the Wind- Up Mouse" were examined. The data in the study were collected through "document analysis", which is one of the qualitative research methods.

3. Findings, Discussion and Results

The children literature works of Leo Lionni that is examined within the scope of this research are thought to have aesthetic features and of a structure that can make children want to paint. The pictures in the examined works were created with the sensitivity of the artist; they are original, simple and artistic. The characteristics of the beings are evident and the characters in the work are reflected in their mood. Pictures may allow the children to visualize what is told in words. The literary text and visual stimuli overlap with each other. The works have been developed with an art-oriented perspective. There are messages on art and related to art in literary texts. These messages can enable the child to create images related to art in his memory. It is thought that Leo Lionni's works can contribute to the linguistic, cognitive, affective, personality and social development of the child. The language of literary texts in the works can enrich the child's conceptual world and introduce the child to new words. It is thought that while making children a part an imaginary process, the works also have features that may move children's perceptions in the art education process.

Atılgan, A. (2021). Çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuğun sanat eğitimi sürecine katkıları bağlamında bir inceleme (Leo Lionni örneği). *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi, 4* (1), 80-111.